

РЕШЕНИЕ

№ 2046

гр. София, 30.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XVII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 05.03.2021 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Полина Якимова

**ЧЛЕНОВЕ: Весела Николова
Красимира Проданова**

при участието на секретаря Александра Вълкова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер 417 по описа за 2021 година докладвано от съдия Красимира Проданова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/ във връзка с чл.208 и следв. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационни жалби на ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ /ГДИН/ и А. А. П. срещу решение № 6558 от 20.11.2020 г. на Административен съд София – град, 65 състав по адм.д. № 2129/2020 г., в частта, с която ГДИН е осъдена да заплати на А. А. П., ЕГН [ЕГН], по иск с правно основание чл. 284 от ЗИНЗС вр. с чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ, сумата от 600 (шестстотин) лева, представляваща обезщетение за причинени ѝ неимуществени вреди от преживяно унижително и недостойно отношение, вследствие нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС за периода от 19.04.2019 г. до 27.11.2019 г. по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място], както и 10 лева разноски по делото и е отхвърлена като неоснователна претенцията до пълния ѝ размер от 30 000 лева. В своята касационна жалба ГДИН моли съда да постанови решение, с което да отмени обжалваното решение в осъдителната част и постанови друго, с което предявеният иск срещу ГДИН да се отхвърли. Алтернативно се моли присъденото обезщетение да бъде редуцирано до минимален размер. Според касатора решението е неправилно, съдът е достигнал до погрешни изводи, не е съобразил действителната фактическа обстановка, не са установени действие или бездействие на специализираните органи

по изпълнение на наказанията, с които да се нарушава чл.3 от ЗИНЗС.

Претендира се юрисконсултско възнаграждение.

В жалбата на А. А. П. се излага, че присъдената от съда сума от 600 лева, не съответства на причинените ѝ болка и страдание по време на престоя ѝ в Следствения арест в [населено място]. Иска се отмяна на съдебния акт и решаване на спора по същество с уважаване на исковата ѝ претенция в пълен размер или до сума, близка до поисканата от П. в исковата молба.

Представителят на СГП изразява становище за неоснователност на касационните жалби. Моли съда да потвърди обжалваното решение.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - С. град, като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, прилагайки нормата на чл.218 АПК, намира следното:

С оспореното решение № 6558 от 20.11.2020 г. по адм. дело № 2129/2020 г. по описа на Административен съд София – град, ГДИН е осъдена да заплати на А. А. П. сумата от 600 лева, представляваща обезщетение от преживяното от нея унижително и недостойно отношение в Следствения арест в [населено място] в периода от 19.04.2019 г. до 27.11.2019 г., както и 10,00 лева разноски по делото.

Съдът намира обжалваното решение за валидно и допустимо.

Настоящата инстанция споделя изводите на първоинстанционния съд за частична основателност на иска, като намира сумата от частта на уважения иск за справедливо определена.

В първоинстанционното производство е установено, че А. А. П. е задържана в арест на бул. “Д-р Г. М. Д.” от 19.04.2019 г. до 28.11.2019 г. с мярка за неотклонение “Задържане под стража” по ДП № 30/2019 г. по описа на ГД „КП“. На 28.11.2019 г. е преведена в Затвора - С. с разпореждане на Специализираната прокуратура № 326/26.11.2019 г. По време на престоя си в ареста пребивава на етаж 3, арестно помещение № 12 за целия период на задържането.

По делото са събрани гласни доказателства чрез изслушване на свидетелите И. Х. У. и В. В. П. - Д., изтърпяващи наказание лишаване от свобода в затвора в С. през процесния период. От тях АССГ е заключил, че в помещенията в Следствения арест, в които били настанени липсвало дневна светлина. Прозорците били матирани, с малки отвори, през които влизало въздух. Имало две лампи, които били крайно недостатъчни. Мръсотията в килиите била ужасна, а санитарният възел бил открит. Бил им осигурен престой на открито, в друга стая, малко по-голяма от тяхното помещение, но без възможност за движение.

Събрани са гласни доказателства и от медицинската сестра в МЦ към сектор „Арести“ при О. - К. и младши инспектор Т.- надзирател I степен в ареста. Според К., А. А. П. е постъпила в ареста с високо кръвно налягане, но редовно я проследявали като е била изпращана няколко пъти на прегледи в МВР болница. В ареста са ѝ оказвали медицинска помощ. Конкретен повод за покачване на кръвното не е имало. Свидетелства, че докато била в ареста П. започнала да сваля килограми, което за нея било добре.

От показанията на св. Т. съдът заключил, че килиите в ареста са еднакви - с площ около 16 кв.м. В тях се настаняват до 4 лица. С отделен санитарен възел са, отделен със стена. Престоят на открито за лишените от свобода бил ежедневен, не по-малко от един час. Каретата за престой на открито били на последния етаж на сградата, 7 на брой, площта им била около 25 кв.м, отгоре били с поликарбон, който

да защитава, когато вали и от гледна точка на охранителна дейност.

От приетото по делото становище на инсп. Т. - главен надзирател, III степен в сектор "Арести" при Областна служба "Изпълнение на наказанията", АССГ установил, че спалните помещения в ареста на бул. "Д-р Г.М. Д." № 42 били еднотипни като изграждане и оборудване и били приблизително с площ 16 кв.м. Оборудвани били с по две двойни легла тип "вишка" за до 4 задържани лица. Всяко арестно помещение разполагало със собствен санитарен възел с непрекъснат достъп до течаща вода, с чешма, мивка и тоалетен блок. Санитарният възел бил отделен от останалата част на килията, посредством масивна преградна стена с височина 1,2 м. В помещението имало два броя прозорци, от които единият имал възможност за отваряне. Изкуственото осветление било изпълнено с 2 бр. крушки с LED светлина. На покрива на сградата били изградени седем броя помещения, всяко с площ около 25 кв.м., обособени като места за провеждане на престой на открито. Престоят на открито се осъществявал ежедневно не по-малко от един астрономически час през светлата част на денонощието.

От приетата по делото медицинска справка, АССГ констатирал, че при първоначалния преглед на А. А. П. на 19.04.2019 г. в МЦ към сектор "Арести", тя е съобщила за дългогодишна хипертонична болест и прекаран микроинсулт през 2017 г. Не е представила медицинска документация. По време на престоя си в ареста е правила чести хипертонични отклонения, за които се предоставят необходимите медикаменти. Редовно са се проследявали стойностите на кръвното ѝ налягане. Осъществявани са били консултации от медицински специалисти, като при необходимост била прилагана симптоматична терапия. Прегледи били извършени на лишената от свобода от лекари кардиолози, била направена и консултация и ехография на щитовидната жлеза на П. в МИ на МВР.

При така установената фактическа обстановка, първоинстанционният съд обосновава е приел, че е налице неосигуряване на подходящи битови условия, което е основание за прилагане на презумпцията за претърпени от ищеца неимуществени вреди. АССГ е констатирал, че ищцата е търпяла неудобства поради липсата на пряка слънчева светлина и възможност за проветрение, неприемливи условия в помещението за престой на открито, липсата на уединение в санитарното помещение в килията и лошите хигиенни условия. При тези обстоятелства съдебният състав частично е уважил исквата молба и е присъдил на ищеца по справедливост /чл. 52 от Закона за задълженията и договорите/ сумата от 600 лева като обезщетение за неимуществени вреди като за размера над тази сума, до претендирания размер на обезщетение от 30 000 лева исквата молба е отхвърлена като неоснователна.

Настоящият състав намира, че по делото безспорно е установено, че в случая не са предприети действия, които да доведат до отстраняване на неблагоприятните битови условия в спалното помещение на А. А. П.. Недостатъчното естествена светлина в килията, липсата на достатъчно свеж въздух, липса на възможност за движение и физическа активност, липсата на нормална хигиена в килиите, са прояви на поведение по смисъла на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, които уронват достойнството на осъдения, поради което следва да се репарира.

Разпоредбите на чл. 3, чл. 43, ал. 5 от ЗИНЗС и на чл. 20, ал. 3 от ППЗИНЗС, са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Следва да се вземе предвид и разпоредбата на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и

основните свободи /ЕКЗПЧОС/, която Конвенция е ратифицирана от България през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според цитираната разпоредба от Конвенцията, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Задължение на администрацията на затворите е да осигури нормални условия за пребиваване в местата за лишаване от свобода, съгласно принципите на чл. 3 от ЕКПЧОС, ратифицирана от Република България и съставляваща част от националното право на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Държавата охранява изпълнението на това задължение и при данни за нарушения, възниква отговорността ѝ да репарира доказаните, търпени от лишения от свобода вреди. В първоинстанционното съдебно производство безспорно е установено, че за периода от 19.04. – 27.11.2019 г. спрямо А. А. П. е установено нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, поради престоя на ищцата в спално помещение на следствения арест, което е с по – малко от 4 кв. м. на лишен от свобода разполагаема площ, санитарния възел в килията не осигурява уединение, престоя на открито се провежда в помещение с покрив, който не позволява проникването на достатъчно свеж въздух и повишава значително температурата през летните месеци, същият е с недостатъчна площ и липса на възможност за движение и физическа активност.

Количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление и отопление се определят в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради. Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ не е оборила презумпцията на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС относно лошите битови условия в затвора. От ответната страна не са представени доказателства оборващи конкретните твърдения на П..

Твърденията на ищцата се потвърждават от ангажираните по дело свидетелски показания, от които се констатира, че притокът на пряка слънчева светлина е недостатъчен. Има два прозореца, от които само единият се открехва 6-7 см., което е недостатъчно за проветрение в килията. Има две LED крушки, което е крайно недостатъчно за цялото помещение.

В чл.86, ал.1, т.1 от ЗИНЗС е регламентирано правото на лишените от свобода на престой на открито не по-малко от един час на ден. Задължение на затворническата администрация е да го осигури. По делото не се спори, а и от събраните доказателства се установява, че всеки ден в светлата част на денонощието ищцата е имала възможност за един час престой на открито, който се провежда в открито помещение на покрива на сградата. По делото са налични обаче множество декларации от ищцата, от които се установява, че тя често се е отказвала от престой на открито поради неразположение и високо кръвно налягане.

В случая от събраните по делото доказателства се установява, че всяко от обособените места за престой на открито (“каре”) е с площ около 25 кв.м., обособени като места за провеждане на престой на открито. Над помещенията са поставени поликарбонатни плоскости с дъговидна форма с охранителна цел. От показанията на свидетелите се установява, че през летните месеци, през деня температурата се повишавала значително и помещението ставало като „сауна“,обстановка неподходяща за човек страдащ от високо кръвно. От ответника не са представени доказателства, нито са наведени твърдения, че ищцата е имала възможност за престой и дейности извън

арестното помещение, освен ежедневния престой на открито, провеждащ се в описаните помещения на покрива.

Показанията на свидетелите за условията в местата за престой на открито се подкрепят и от представените по делото декларации за отказ от престой на открито, от които се вижда, че през по-голямата част от престоя си в ареста през летните месеци ищцата е отказвала престой на открито. По този начин условията на провеждане на престоя на открито, които не осигуряват възможност за почивка и възстановяване, са отказали ищцата и тя през по-голямата част от месеците от юли до ноември 2019г. е пребивавал в килията си, в която достъпът до слънчева светлина и свеж въздух е бил ограничен.

На следващо място съдът намира, че ГДИН е длъжна да осигури хуманно и неунизително отношение, обективизирано в надлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия като с оглед липсата на данни на задържаните лица да са раздавани почистващи препарати и средства, за да поддържат нормална хигиена в помещенията, това условие не е спазено.

Не на последно място настоящият състав намира, че от доказателствата по делото се установява, че действително администрацията е осигурила на лишените от свобода постоянен достъп до санитарен възел с топла и студена вода, както и възможност за поддържане на личната хигиена. От друга страна обаче, имайки предвид Параграф 249 от Решението по делото Н. и др. срещу България, който сочи, че достъпът до правилно оборудвани и хигиенични санитарни помещения е от изключително значение за запазване на чувството на затворниците за лично достойнство и параграф 241 от същото решение, в който е посочено, че: “Що се отнася по-специално до достъпа до тоалетни, тоалетни чинии, поставени в ъгъла на килията и лишени от каквото и да било отделяне от жилищната площ или отделена от една преграда с височина от един метър или метър и половина е не само неприятно от хигиенна гледна точка, но и лишава задържаните от възможността за използване на тоалетната в каквото и да било уединение, защото той или тя остава постоянно видима за другите лишени от свобода, седящи на леглата, а също и за надзирателите на затвора, гледащи през шпионката.”, съдът заключава че в случая е без значение, че има преграда в килията, с оглед цитираното тълкуване дадено от ЕСПЧ и безспорната липса на уединение. Не без значение е, че в санитарното помещение задържаните лица също се къпят, което засяга достойнството им в още по-голяма степен. С оглед на гореизложеното, СЪДЪТ намира размерът на определеното обезщетение от първоинстанционния съд за справедливо определен.

Административният съд изцяло е приложил стандартите за защита на правото по чл. 3 ЕКПЧ по отношение на А. А. П. и е постановил решението си изцяло в съответствие с материалния закон, без наличие на нарушение на съдопроизводствените правила.

При този изход на спора не следва да бъдат присъждани разноски на страните по делото.

Водим от изложеното и на основание чл. 221, ал. 2 от АПК Административен съд София - град, XVII касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 6558/17.02.2020 г. по адм. дело № 2129/2020 г. по описа на АССГ, I отделение, 65 състав.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.